

РІСТ, РОЗВИТОК ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ КУЛЬТУР СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ В НАЙБІЛЬШ ТИПОВИХ УМОВАХ МІСЦЕЗРОСТАННЯ В ДП « ЖИТОМИРСЬКЕ ЛГ »

*Остапчук Ю.В., студентка 5 курсу
Житомирського національного агроекологічного університету
Федонюк Т.П., к.с.-г. наук, доцент ЖНАЕУ, науковий керівник
м. Житомир, вул. Пушкінська 55,
Україна*

Сьогодні в Україні велика увага приділяється проблемі відновлення лісових ресурсів та підвищення продуктивності лісів. Серед значного різноманіття деревних порід, які ростуть на території України, одне з чільних місць по праву належить сосні звичайній (*Pinus sylvestris* L.). На насадження останньої припадає близько 3,1 млн га, або майже 34% вкритої лісовою рослинністю площі. Проте продуктивність її деревостанів у різних регіонах України неоднакова. Визначення чинників, що впливають на стан та інтенсивність росту сосни у насадженнях, завжди було і залишається актуальним. З метою розв'язання цієї задачі у кожній кліматичній зоні, у кожному регіоні проводять дослідження з удосконалення відновлення лісів та підвищення їх продуктивності.

Аналіз створення лісових культур за минулі роки показав: що лісові культури створювалися лише на зрубках, і в більшості випадків в переважаючих лісорослинних умовах В3 та С3. На таких площах створювалися дуже одноманітні культури зі схемою змішування 4рС31рДз, які не завжди давали бажаних результатів.

Завдяки інтенсифікації лісокультурного виробництва у Житомирському держлісгоспі в 50-90-х рр. ХХ ст. істотно підвищилась продуктивність лісостанів. Запаси деревини на 1 га за період 1968-1988 рр. у середньовікових деревостанах збільшилися на 48 %, стиглих і пристигаючих - на 10 %, за 1988-2008 рр. - відповідно, на 10 і 30 %. Найвищі запаси відзначено в штучних насадженнях з перевагою сосни звичайної.

Обстеживши успішність природного поновлення під наметом соснових деревостанів можна зробити такий висновок: природне поновлення сосни звичайної в умовах Житомирського держлісгоспу зустрічається досить рідко, але якщо воно таки зустрічається, то в процесі рубок головного користування життєздатний підріст знищується на 70-80%. Тому можна виділити кілька рекомендацій до керівництва лісництва Житомирського держлісгоспу:

- на ділянках з достатньою кількістю життєздатного підросту запроваджувати поступові рубки головного користування.
- суцільні рубки головного користування проводити в зимовий період та суворо дотримуватись технологій розробки лісосіки.
- при проектуванні породного складу, способів і технологій створення лісових культур я заклала 5 пробних площ у 5-ти річних культурах сосни звичайної, і дійшла висновку, що найкращі показники в умовах С3 при схемі змішування 4рС31рДз та при розміщенні 2,0x0,7.

В умовах С₂, С₃, В₃, сосна досягає найвищої продуктивності. Тут можливе часткове попереднє і наступне природне поновлення головних і, особливо, супутніх порід - клена, липи, граба, берези тощо. Тому в культури доцільно висаджувати тільки саджанці головних порід - сосни і дуба із розрахунку 8 одиниць у складі. Інші породи, переважно другого ярусу (20 % загальної кількості), можна отримати за рахунок збереженого підросту та самосіву.

Основною породою, яка культивується у Житомирському держлісгоспі, є сосна звичайна. Її вирощують майже на 70 % лісокультурного фонду, змішуючи з іншими головними (дуб та ін.), чи супутніми породами. Лише на дуже бідних і сухих ґрунтах вирощують чисті соснові культури. Виробничий досвід показує, що у змішаних лісових культурах кращі результати дає поєднання світло відбиваючих порід з тіньовитривалими, з глибокою і поверхневою кореневими системами, з різкою вимогливістю до ґрунту.

В культурах створених за схемою 5С35Бп в 34 роки сосна досягла середньої висоти 13,0 м, діаметра – 13,9 см, а береза відповідно висоти 14,7 м, діаметру – 15,9 см. При загальній кількості дерев 1873 шт. Запас становить 206 м³ на 1 га.

Сосна в чистих культурах в 33 роки має запас 181 м³/га при 1893 деревах. Отже, введення берези кулісами невиправдане в лісівничому і економічному відношенні.

Чисті культури сосни з розміщенням посадкових місць 2,0 X 0,75 в 50 років досягають середньої висоти 21,5 м і мають I бонітет, середній діаметр 23,4 см. В цьому віці на 1 га збереглося 1026 дерев. Запас деревини становить 312 м³/га.

Продуктивність соснових деревостанів визначається сприятливим поєднанням таких чинників, як метод обробітку ґрунту, лісорослинні умови, схеми змішування культур, режим зволоження ґрунту, тепло, ріст і розвиток трав'яної рослинності, особливості проведення доглядових рубань та інші питання.